

Het gouden wierookvat

‘En achter het tweede voorhangsel was een tabernakel, het heilige der heiligen geheten, die een gouden wierookvat bevatte’.

Hebreeën 9:4

Gouden wierookvat of gouden reukofferaltaar?

In Hebreeën 9 geeft de schrijver onderwijs in verband met de oudtestamentische eredienst, en hierbij wordt het hemelse heiligdom tegenover het zinnebeeldige aardse heiligdom geplaatst. In de verzen 1 tot 5 wordt de inrichting van het aardse heiligdom beschreven. Een van de eerste voorwerpen die worden genoemd, is een ‘gouden wierookvat’ (Hebr. 9:4a). Over dit gouden wierookvat hebben zich al heel wat schriftuitleggers het hoofd gebroken. Heeft de schrijver het hier over een wierookvat, of doelt hij op het gouden reukofferaltaar?

In de schriftgedeelten waarin sprake is van de bouw en de inrichting van de tabernakel (Ex. 25-40), wordt niet gesproken over een gouden wierookvat. Ja, nergens in de vijf boeken die Mozes geschreven heeft (Genesis t/m Deuteronomium) wordt gesproken over een gouden wierookvat. In Leviticus 16:12 is wel sprake van een pan vol gloeiende kolen en welriekend reukwerk. Het Griekse zelfstandige naamwoord ‘thumiaterion’ betekent (1) reukwerkvat, en (2) reukofferaltaar. De eerste betekenis is de meest gebruikelijke. Men is het er niet over eens welke van de beide bedoeld is in Hebreeën 9:4, de enige plaats in het Nieuwe Testament waar het woord voorkomt. Het is afgeleid van ‘thumiao’, d.i. wierookvat, en ‘thusiastérion’, d.i. altaarⁱ. De NBG vertaalt ‘reukofferaltaar’, de HSV en de Telosvertaling spreken over een ‘wierookvat’. De Telosvertaling schrijft in de voetnoot dat het ook vertaald kan worden als ‘reukaltaar’.

Uitleggers die ervan uitgaan dat dit gouden wierookvat niet het reukofferaltaar is, worden voor een probleem geplaatst: waar blijft dan het gouden reukofferaltaar in Hebreeën 9? Met andere woorden: waarom worden alle voorwerpen in de tabernakel genoemd, behalve het gouden reukofferaltaar? Alle gouden voorwerpen in het heilige, en het heilige der heiligen, spreken van de opgestane en verheerlijkte Heer Jezusⁱⁱ. Het gouden reukofferaltaar is voor God zo belangrijk en kostbaar, dat het ondenkbaar is dat de Heilige Geest hieraan zou voorbijgaan en het niet zou noemen.

Als wij alles op een rij zetten, is de meest plausibele verklaring dan ook dat de schrijver met het gouden wierookvat doelde op het gouden reukofferaltaar.

Het gouden reukofferaltaar

Het heilige der heiligen

Als wij ervan uitgaan dat met het gouden wierookvat het gouden reukofferaltaar wordt bedoeld, is er nog een volgend probleem: het gouden reukofferaltaar stond niet in het heilige der heiligen, maar in het heilige. Dat was de eerste ruimte bij het betreden van de tabernakel, die door het voorhangsel gescheiden was van het heilige der heiligen (vgl. Ex. 30:6; 40:26). Sommige uitleggers maken zich er gemakkelijk vanaf door te concluderen dat de schrijver van de Hebreeënbrief zich hierbij vergist heeft. Deze bewering doet echter geen recht aan de schrijver. Hij had zoveel kennis van zaken, dat het onwaarschijnlijk is dat hij zich hier vergist.

Er moet dus een andere verklaring zijn dat hij het gouden reukofferaltaar in het heilige der heiligen situeerde. De verklaring van Grosheideⁱⁱⁱ en die van de Studiebijbel^{iv}, klinkt aannemelijker: waarschijnlijk rekende de schrijver het gouden reukofferaltaar dat in het heilige stond, tot het heilige der heiligen, omdat de geur van het reukwerk door het voorhangsel heendrong en de plaats van de ark, Gods troon bereikte (Ex. 25:22; Lev. 16:2).

In Exodus 30:6 staat dat het reukofferaltaar vóór het voorhangsel, dat zich vóór de ark bevond, geplaatst moest worden. In Exodus 40:5 staat: *'dan moet u het gouden altaar voor het reukwerk vóór de ark van de getuigenis plaatsen.'* Naar zijn bestemming hoorde het dus bij het allerheiligste, zoals ook in 1 Koningen 6:22 staat: *'het hele altaar dat bij het binnenste heiligdom hoorde, overtrok hij met goud'*. Vandaar de uitdrukking in Hebr. 9 dat het heilige der heiligen, of het allerheiligste, een reukaltaar 'bevatte' (d.i. erbij behoorde). Het reukofferaltaar stond in het heilige, maar het behoorde naar zijn bestemming tot het heilige der heiligen.

Op de Grote Verzoendag speelde dit altaar een grote rol. Van het altaar 'dat voor het aangezicht des HEREN stond', nam de hogepriester vurige kolen en geurig reukwerk (Lev. 16:12-13). De horens van het altaar werden met het bloed van het zondoffer besprenkeld, omdat het 'allerheiligst' was voor de HERE – dezelfde benaming die aan de achterste ruimte werd gegeven. Het wierookvat dat op dit altaar stond, spreekt van de gebeden van de heiligen (vgl. Ps. 141:2; Openb. 5:8; 8:3). De schrijver van de Hebr. brief ziet het niet anders. Christus brengt onze gebeden, voorbeden en dankzeggingen tot God, en Hij voegt de lieflijke reuk van Zijn eigen Persoon eraan toe. De vier horens spreken van de kracht die Hij aan de gebeden geeft. Door Hem kunnen wij voortdurend aan God een loffer brengen, dat is de vrucht van de lippen die Zijn naam belijden (Hebr. 13:15).

Zo liet ook de priester Aäron voortdurend reukwerk voor het aangezicht van de HERE opstijgen (Ex. 30:8). Het reukwerk bestond uit vier bestanddelen: mirre, onyche, galban en zuivere wierook (Ex. 30:34). Het reukwerk spreekt van de Persoon en het werk van de Heer Jezus. Het doet ons denken aan de heilige en welriekende geur van de morele uitnemendheden van Christus, zoals die in Zijn leven op aarde geopenbaard werd en als een lieflijke reuk voor God opsteeg.

Zoals eerder opgemerkt, spreken alle gouden voorwerpen in de tabernakel van de opgestane en verheerlijkte Heer Jezus. De schrijver heeft zich dan ook niet vergist, maar onder de inspiratie van de Heilige Geest heeft hij het gouden reukofferaltaar in verbinding gebracht met de ark (de troon van God) in het heilige der heiligen. De Heer Jezus zit nu als onze Hogepriester aan de rechterzijde van de troon van de Majesteit in de hemelen. Als de Bedienaar van het heiligdom en van de ware tabernakel (Hebr. 8:1), is Hij voor het aangezicht van God verschenen om voor ons tussenbeide te treden (Hebr. 7:25; 9:24). De positie die Christus nu bij God inneemt, is zo verbonden met het gouden reukofferaltaar, dat de schrijver het in het heilige der heiligen plaatst. Ook het Oude Testament legt een zeer nauw verband tussen het reukofferaltaar en het heilige der heiligen, in het bijzonder de ark (vgl. Ex. 30:6; 40:5 en 1 Kon. 6:20, 22). De Heer Jezus zit nu aan de rechterhand van de Majesteit in de hoge (de ark). Onlosmakelijk daarmee verbonden is Zijn bediening als Hogepriester voor allen die door Hem tot God mogen naderen (bij het gouden reukofferaltaar) (Hebr. 7:25). Het voorhangsel, dat scheiding maakte tussen het heilige en het heilige der heiligen, is gescheurd (Matt. 27:51). Vanaf dat moment is het reukofferaltaar niet meer gescheiden van de ruimte waar het thuishoort, nl. het heilige der heiligen.

De Heer Jezus heeft het werk van de verzoening volbracht. Hij heeft voor ons de nieuwe en levende weg ingewijd. Wij mogen door het bloed van Jezus met vrijmoedigheid ingaan in het heiligdom, door het voorhangsel heen, dat is Zijn vlees. Niets scheidt ons meer van de troon van God (de ark). Deze vrije toegang is niet alleen het gevolg van het volbrachte werk van de Heer Jezus op het kruis, maar óók van het feit dat wij een grote Priester over het huis van God hebben. En dit houdt weer verband met het reukofferaltaar (Hebr. 10:19-21).

'Een volkomen welgevallen vindt U, Vader, in de Zoon. Hij, de heerlijkste van allen, zit nu met U op de troon. En Hij geeft ons in de mond 't lofgezang dat nooit verstomt. Door Hem brengen wij U samen lof en eer, aanbidding. Amen!'

(Geestelijke Lieder 189:4)

ⁱ Studiebijbel, woordstudies en concordantie 2140; pag. 142.

ⁱⁱ Zie ook het artikel over de gouden kruik met het manna: [De gouden kruik met het manna](#)

ⁱⁱⁱ F.W. Grosheide, Korte Verklaring van de Heilige Schrift; Hebr. pag. 100-101.

^{iv} Studiebijbel, deel 9; Hebr. pag. 161.

